

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0620134 Skattlösbergs stormosse

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Karta över naturtyper hittas efter sökning av område, gå till fliken Kartskikt, avmarkera allt och under Naturtypskarteringar lägg till Natura naturtypskartan (NNK) och välj Naturtyper (ytor, linje, punkter.)

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0620134 Skattlösbergs stormosse

Kommun: Ludvika

Områdets totala areal: 1105,7 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-11-16

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-31

Markägarförhållanden:

Staten

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7110 - Högmossar

7140 - Öppna mossar och kärr

7310 - Aapamyrar

9010 - Taiga

91D0 - Skogsbevuxen myr

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

I Natura 2000-området Skattlösbergs stormosse är de prioriterade bevarandevärdena de vidsträckta myrmarkerna samt andra ingående naturtyper med höga naturvärden. Landskapets orörda karaktär och förekommande ekosystem ska bevaras genom naturliga processer.

Motivering:

Områdets främsta värden är knutna till förekomsten av naturtyper med låg grad av mänsklig påverkan. Den mänskliga påverkan har huvudsakligen utgjorts av äldre tiders skogsbruk och fåbodbbruk.

Prioriterade åtgärder:

Området ska skyddas som naturreservat. Något ytterligare behov av bevaradeåtgärder är inte känt. Skog, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna ska huvudsakligen få utvecklas fritt. Lämpliga platser på sandig mark kan utses för att skapa sandblottor/bart substrat. De delar av skogsmarken som är präglade av brand bör brännas i lämpliga intervall.

Beskrivning av området

Skattlösbergs Stormosse är ett av Bergslagens större myrområden med ett komplex av kärr och mossar samt en komplicerad hydrologi. I området ingår förutom Stormossen, Silmamossen och Tuppmossen m.fl. mossar, flera tjärnar, gölar, bäckar och källor.

Stormossen består av ett flertal excentriskt utbildade mossar, avgränsade av fastmark. Här återfinns smärre lagpartier, talrika dråg och andra kärrpartier samt ett större centraldråg med delvis stora flarkar. Vegetationen upptar hela skalan från mosse och fattigkärr till rikkärr, (dock saknas kalkbetonade extremrikkärr). Det stora antalet biotoper i myrkomplexet medför att artantalet är högt; sålunda har påträffats 125 högre växter, 115 mossor och 30 lavar. Stormossen är vetenskapligt väl dokumenterad.

Silmamossen omsluts delvis av en bågformad rullstensås som åtföljs av myrens krön. Därifrån sluttar mossen ensidigt men med svagt konvergerande lutningsriktningar. Vinkelrätt mot lutningen utbreder sig ett stort antal långsträckta höljegölar och lösbottomhöljor. Myren får därigenom en karakteristisk "läktarlik" uppbyggnad.

Tuppmossen består av en mosse med gölar och ett ytterst artfattigt kärr, båda föga sluttande. Fastmarken utgörs av morän med varierande kullform samt isälvsavlagringar, främst i form av åsar och sandfält. Tallskog dominerar fastmarken.

Faunan är på grund av områdets storlek och komplexitet relativt rik, främst i ornitologiska hänseende.

Skattlösbergs stormosse är upptagen i Europarådets förteckning över biogenetiska reservat.

Vad kan påverka negativt

Myrmarker:

Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i eller i anslutning till habitatet ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Tillstånd krävs från länsstyrelsen för att utföra kalkning.

Hårt frekventerade vandringsleder som går över våtmarker kan göra skada på känsliga delar av naturtypen om lederna breder ut sig över våta partier.

Terrängkörning påverkar myrmarkerna negativt då dessa i allmänhet är mer känsliga för slitage än de torrare markerna. Spårbildning i våtmarker kan dessutom fungera som diken och ha en avvattnande effekt.

Generella hot mot naturtypen är dämning, torvbrytning, dikning, skogsbruk på myrholmar eller i anslutning till myrmarkerna, byggande av skogsbilvägar och exploatering för

samhällsbyggnad.

Skogsmarker:

Det största hotet mot de skogliga naturtyperna är åtgärder som skadar de strukturer som definierar naturtypen och som är typiska för naturskog. Exempel på strukturer är död ved, gamla träd och förekomst av lövträd. Även åtgärder som påverkar markförhållanden och hydrologi kan utgöra ett hot, liksom åtgärder som fragmenterar området eller skapar barriärer.

Avsaknad av naturlig branddynamik utgör ett hot mot de tall- och lövdominerade undergrupperna av naturtyp 9010-Västlig taiga. Minskad mängd nybränd ved och mark är ett hot för många brandberoende arter. Brist på bränder kan också ge en tillväxt av humuslagret med efterföljande vegetationsförändringar.

Graninvandring kan vara ett hot mot flerskiktade tallskogar och lövskogar som tidigare uppkommit efter brand.

Alltför hårt bete kan utgöra ett hot mot löv- och tallföryngringen i området.

Bevarandeåtgärder

Naturreserveatsbildning pågår i området.

Området ska avsättas, med stöd av MB 7 kap 4 §, som naturresevat. Reservatets avgränsning ska innefatta det utpekade Natura 2000-områdets gränser. Naturresevatets föreskrifter ska förhindra de åtgärder som kan äventyrar områdets naturtyper och arter såsom modernt skogsbruk. Skötselplanens åtgärder ska syfta till att stärka och utveckla områdets bevarandevärden.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7110 - Högmossar

Areal: 158,67 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Stormossen består av ett flertal excentriskt utbildade mossar, avgränsade av fastmark. Här återfinns smärre laggpartier, talrika dråg och andra kärrpartier samt ett större centraldråg med delvis stora flarkar. Vegetationen upptar hela skalan från mosse och fattigkärr till rikkärr, (dock saknas kalkbetonade extremrikkärr). Det stora antalet biotoper i myrkomplexet medför att artantalet är högt; sålunda har påträffats 125 högre växter, 115 mossor och 30 lavar. Stormossen är vetenskapligt väl dokumenterad.

Silmamossen omsluts delvis av en bågformad rullstensås som åtföljs av myrens krön. Därifrån sluttar mossen ensidigt men med svagt konvergerande lutningsriktningar. Vinkelrätt mot lutningen utbreder sig ett stort antal långsträckta höljegölar och lösbottenhöljor. Myren får därigenom en karakteristisk "läktarlik" uppbyggnad.

Tuppmossen består av en mosse med gölar och ett ytterst artfattigt kärr, båda föga sluttande. Fastmarken utgörs av morän med varierande kullform samt isälvsavlagringar, främst i form av åsar och sandfält. Tallskog dominerar fastmarken.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Slitage till följd av mänskliga aktiviteter (t.ex. terrängkörning och vandringsstigar) är försumbart. Arealen högmossar är minst 158,6 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsam

7140 - Öppna mossar och kärr

Areal: 37,03 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Se beskrivning för 7310-Aapamyrar.

Bevarandemål

Se beskrivning för 7310-Aapamyrar.

Bevarandetillstånd

Se beskrivning för 7310-Aapamyrar.

7310 - Aapamyrar

Areal: 505,02 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På Skattlösbergs Stormosse markeras vattnets banor från fastmarkskanten ut över myren som kärrstråk. De största kärrområdena intar avvattningsstråken från den egentliga stormossens centrala del mot Latalamm samt från dess södra del mot Digelskyttmossen. Själva vattenbanorna i dessa kärstråk eller dråg utmärks av långsgående band av tvärorienterade flarkar (Jansson 1983). Övrig kärrmark förekommer i anslutning till källflöden och längs bäckar och åar. (Bratt 1990)

Aapamyr förekommer i alpin och boreal biogeografisk region. Aapamyren är nordlig och bäst utbildad ovan Limes Norrlandicus. De sydligaste aapamyrarna förekommer i södra Värmland och Västmanland. Normalt är aapamyrar >20 ha och omfattar vidsträckta öppna myrpartier. Aapamyren utgörs alltid av ett hydrologiskt sammanhängande myrkomplex och domineras ofta av kärr eller blandmyr i de centrala delarna.

Strängflarkkärr och olika typer av blandmyrar klassas alltid som aapamyr. Andra myrtyper som därutöver kan ingå i ett aapamyrkomplex är t. ex. mossar av nordlig typ, plana (topogena) och sluttande (soligena) kärr, som kan vara fattiga, intermediära eller rika, källor och källkärr, palsmyrar, mader (sumpkärr) och sumpskog på torvmark.

Ingående naturtyper klassas som undertyper.

Kärren kan vara fattiga-rika samt oligotrofa-mesotrofa. Vissa ingående typer kan ha ett torvdjup som är grundare än 30 cm. Samtliga myrtyper kan vara öppna eller trädklädda, dvs 0-100% krontäckning. Undertypernas trädäckning följer respektive naturtyp.

Inom aapamyren kan tuvor, höljor, dystrofa småvatten, dråg, bäckar och mader förekomma. Morfologiska strukturer i torven i form av tuvor, höljor, strängar, gö-lar, flarkar och enstaka palsar kan förekomma på några av de ingående myrtyperna.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Slitage till följd av mänskliga aktiviteter (t.ex. terrängkörning och vandringsstigar) är försumbart. Arealen aapamyrar är minst 505 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsam

9010 - Taiga

Areal: 116,46 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Den västliga taigan i området utgörs främst av randskog och myrholmar och åsar bevuxna med tallskog.

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark och innefattar i typfallet produktiv skogsmark. Enstaka områden finns i kontinental region. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30-100% och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma. Naturtypen innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning.

Kvalitetskriterier: Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder, huvudsakligen brand/naturvårdsbränning, i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå om de utgör ett väsentligt värdehöjande komplement.. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Skogens hydrologi ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning.

Näringskrävande örter finns endast undantagsvis.

Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

Bevarandemål

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av t.ex. insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter av mossor och kärlväxter förekommer. Arealen taiga är minst 116,4 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsam

91D0 - Skogsbevuxen myr

Areal: 32,46 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer på myrar (> 30 cm djupt torvtäcke) som är fuktig-blöt med högt liggande grundvattenyta. Näringsförhållandena är näringsfattiga-intermediära.

Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100%. Trädslagsblandningen varierar med myrtyp och näringsförhållanden men glasbjörk, tall och gran är vanliga trädslag.

Kvalitetskriterier: Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller sköselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från t.ex. markavvattning, torvtäkt e.d.

Fält- och bottenkiktet domineras av ris, halvgräs, och vitmossor.

Kantzonen mellan trädklädd fattigmyr och öppen myr är ofta betydelsefull för insekter som kräver båda miljöerna.

Bevarandemål

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Typiska arter av mossor och kärlväxter förekommer. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Arealen skogbevuxen myr är minst 32,4 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsam

Dokumentation

Länsstyrelsen i Kopparbergs län. 1976. Översiktlig naturinventering i Ludvika kommun, Rapport nr: 1976:4

Jansson, E. 1983 Skattlösbergs Stormosse. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. 1976 Rapport nr: 1976:26

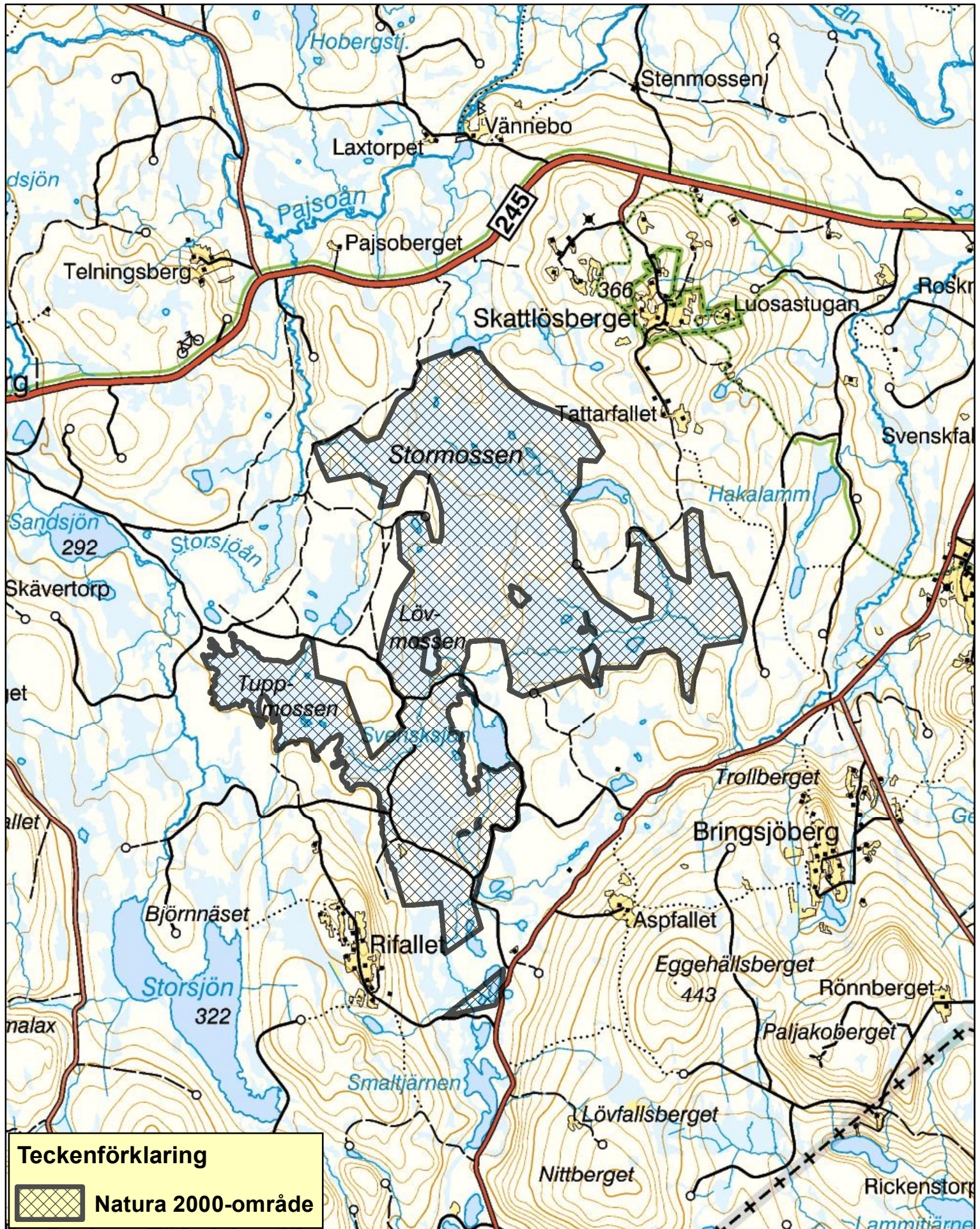
Sjörs, H 1948: Myrvegetation i Bergslagen. Rapport nr:

Bratt, L och Rafstedt, T. 1990. Våtmarker i Kopparbergs län. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Rapport nr: 1990:2

Naturvårdsverkets vägledning för arter- och naturtyper inom Natura 2000-nätverket.

Bilagor

Skattlösbergs stormosse SE0620134

N

Skala 1:50 000

0

2

4 Kilometers

Skattlösbergs stormosse naturtypskarta

